

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 524/2021-20

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára a sudcov Jany Laššákovej a Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom JUDr. Petrom Križanom, Kocel'ova 2, Nitra, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 6Usam 1/2020 z 20. januára 2021 a uzneseniu Krajského súdu v Nitre č. k. 11S 98/2018 z 30. mája 2019 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť a skutkový stav

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 22. apríla 2021 domáha vyslovenia porušenia svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1, 2 a 3 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uzneseniami všeobecných súdov označenými v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľ navrhuje napadnuté rozhodnutia zrušiť a vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie.

2. Z ústavnej sťažnosti, jej príloh a napadnutých rozhodnutí vyplýva nasledovný stav veci:

3. Sťažovateľ sa správnou žalobou podľa § 325 Správneho súdneho poriadku (ďalej len „SSP“) domáhal určenia, že jeho funkcia starostu obce Keť naďalej trvá. Poukázal na to, že do funkcie starostu bol zvolený na základe volieb konaných 15. novembra 2014. Petícia obyvateľov za uskutočnenie miestneho referenda o odvolaní starostu bola odovzdaná Obecnému zastupiteľstvu obce Keť. Všeobecne záväzné nariadenie obce o organizácii miestneho referenda nebolo zverejnené na úradnej tabuli ani na webovom sídle obce pre nespoluprácu sťažovateľa. Dňa 21. apríla 2018 okrsková komisia pre referendum oznámila výsledky miestneho referenda o odvolaní sťažovateľa z funkcie starostu, na základe ktorých bol sťažovateľ z funkcie odvolaný. Sťažovateľ poukazoval na procesné nedostatky, ktoré sám spôsobil, najmä, že starosta (teda on osobne) nevyhlásil výsledky

miestneho referenda o jeho odvolaní a že nepovažuje doručenie petície a jej overenie za súladné so zákonom o obecnom zriadení.

4. Napadnutým uznesením krajský súd žalobu sťažovateľa zamietol s odôvodnením, že:

«Z listín, ktoré boli predložené žalovaným spoločne s vyjadrením k žalobe mal tunajší súd za preukázané, že dňa 05. 04. 2018 bol starostom Obce Keť (žalobcom) vyhotovený úradný záznam o vybavení petície za jeho odvolanie. Z predmetného úradného záznamu vyplýva, že dňa 05. 02. 2018 bol v podacom a registratúrnom denníku obecného úradu zaevidovaný sprievodný list na odvolanie starostu, ktorého prílohou bola zalepená obálka obsahujúca overené fotokópie petičných hárkov. Ďalej sa v úradnom zázname uvádza, že starosta vyzval zástupcu petičného výboru na odstránenie nedostatkov petície a poučil ho o následkoch ich neodstránenia, pričom nedostatky odstránené neboli, a tak petíciu odložil.

Dňa 15. 02. 2018 sa uskutočnilo zasadnutie obecného zastupiteľstva Obce Keť, na ktorom starosta odmietol dať hlasovať o zmene programu, a tak stratil právo viesť zasadnutie. Následne aj zástupca starostu odmietol viesť zasadnutie, a preto prítomná poslankyňa navrhla, aby ho viedol poslanec [REDAKOVANÉ], čo bolo potvrdené uznesením č. 3/2018. Na predmetnom zasadnutí bolo navrhnuté, aby sa vytvorila dočasná komisia obecného zastupiteľstva za účelom overenia petície občanov za odvolanie starostu Obce Keť. Predmetný návrh bol schválený uznesením č. 18/2018. V zápisnici sa tiež uvádza, že členovia dočasného výboru požiadali starostu o odovzdanie petičných hárkov, ktoré však odovzdať odmietol.

Dňa 01. 03. 2018 sa uskutočnilo ďalšie zasadnutie obecného zastupiteľstva Obce Keť, na ktorom, podľa zápisnice, starosta skonštatoval, že sa jedná o zasadnutie mimoriadne a teda nie je možné zmeniť jeho program. Následne starosta odmietol dať hlasovať o zmene programu zasadnutia, a tak stratil právo viesť zasadnutie. Zástupca starostu takisto odmietol viesť zasadnutie, na čo sa poslanci uzniesli, že ho bude viesť poslanec [REDAKOVANÉ]. Schválením uznesenia č. 36/2018 bolo na predmetnom zasadnutí vyhlásené referendum na odvolanie starostu Obce Keť. Miestne referendum sa následne uskutočnilo dňa 21. 04. 2018.

Správny súd konštatuje, že výsledky miestneho referenda o odvolaní starostu Obce Keť, t. j. žalobcu možno označiť za platné. Zo zápisnice okrskovej komisie pre miestne referendum zo dňa 21. 04. 2018, ktorej fotokópia bola predložená súdu, vyplýva, že z 500 oprávnených občanov zapísaných v okrsku do zoznamu na hlasovanie predstavovalo 290 oprávnených občanov, ktorým sa vydali hlasovacie lístky, pričom počet odovzdaných platných hlasovacích lístkov bolo 289. Z 289 platných hlasovacích lístkov bolo 280 hlasov za odvolanie starostu (žalobcu) a 9 proti odvolaniu. Z uvedených skutočností možno konštatovať, že sa miestneho referenda zúčastnila nadpolovičná väčšina oprávnených voličov a rozhodnutie bolo prijaté nadpolovičnou väčšinou platných hlasov účastníkov miestneho referenda.

V podanej žalobe žalobca zastával názor, že uznesenie obecného zastupiteľstva Obce Keť č. 36/2018, ktorým sa vyššie spomenuté miestne referendum vyhlásilo, bolo prijaté v rozpore so zákonom. Správny súd po preskúmaní žalovaným predloženej zápisnice obecného zastupiteľstva Obce Keť zo dňa 01. 03. 2018 konštatuje, že pri schvaľovaní uznesenia č. 36/2018 nevhliadol rozpor so zákonom. V predmetnej zápisnici sa uvádza, že: „Po niekoľkonásobnom navrhnutí zo strany poslancov, starosta naďalej odmietol dať hlasovať o zmene programu zasadnutia.

Konštatoval, že nakoľko poslanci neschválili program rokovania, zasadnutie považuje za ukončené.“ V ďalšej časti zápisnice sa uvádza: „Medzitým pán poslanec ■■■■■, pán zástupca starostu ■■■■■ a pán starosta opustili miestnosť.“ Predmetné obecné zastupiteľstvo bolo následne vedené poslancom ■■■■■, čo podľa názoru správneho súdu, predstavuje zákonný postup v zmysle § 12 ods. 5 zákona o obecnom zriadení. Na uvedenom konštatovaní nič nemení ani otázka, či sa v danom prípade jednalo o mimoriadne zasadnutie alebo nie, čo vyplýva i zo záverov upozornenia prokurátora Okresnej prokuratúry Levice ... Správny súd po preskúmaní zápisnice zo zasadnutia obecného úradu Obce Keť, ktoré sa konalo dňa 01. 03. 2018 zastáva názor, že žalovaný vyhlásil miestne referendum na základe petície občanov v súlade s príslušnými ustanoveniami zákona o obecnom zriadení.»

5. Proti tomuto uzneseniu podal sťažovateľ kasačnú sťažnosť, v ktorej namietal nesprávne právne posúdenie neunesenia dôkazného bremena na strane sťažovateľa a nedostatok dôvodov vo vzťahu k tvrdeným pochybeniam v procese vyhlásenia a realizácie miestneho referenda a pri vyhlasovaní jeho výsledku.

6. Najvyšší súd napadnutým uznesením kasačnú sťažnosť sťažovateľa zamietol ako nedôvodnú s odôvodnením, že:

«... zákon nešpecifikuje, akého konania/nečinnosti sa starosta musí dopustiť, aby obyvatelia obce mohli iniciovať hlasovanie o jeho odvolaní. Uvedená skutočnosť vyplýva z jednoduchého pravidla, že subjektu, ktorý konštituuje funkciu, musí byť zachované aj právo túto funkciu uprázdniť na základe svojho prejavu vôle... V danej veci považoval sťažovateľ doručenie petície za nezákonné z dôvodu, že obálka nebola otvorená priamo ním, čím bol porušený Príkaz starostu č. 1/2018. Kasačný súd na tomto mieste konštatuje, že proces vyhlásenia referenda o odvolaní starostu nemôže byť takýmto konaním starostu „blokovaný“. V súvislosti s námietkou vedenia zasadnutia obecného zastupiteľstva pánom poslancom ■■■■■ kasačný súd uvádza, že zákon zaviedol pravidlo, podľa ktorého, ak starosta odmietne dať hlasovať o návrhu programu zasadnutia alebo o jeho zmene, funkčnosť obecného zastupiteľstva je zabezpečená tým, že starosta stráca toto oprávnenie a obecné zastupiteľstvo vedie zástupca starostu, ktorý ak ho odmietne viesť, alebo ak je neprítomný, vedie ho iný poverený poslanec. Právna úprava taktiež nerozlišuje medzi riadnym a mimoriadnym obecným zastupiteľstvom, čo sa týka režimu jeho zvolávania, oznámeniu jeho programu či rokovania. Sťažovateľom namietaná nepreskúmateľnosť uznesenia by bola daná v prípade, ak by chýbali zásadné vysvetlenia dôvodov rozhodnutia súdu, pričom subjektívnu nespokojnosť sťažovateľa s obsahom odôvodnenia nemožno považovať za porušenie práva na spravodlivý proces.»

II.

Argumentácia sťažovateľa

7. Proti napadnutým uzneseniam podal sťažovateľ túto ústavnú sťažnosť, v ktorej s uvedenými závermi všeobecných súdov nesúhlasí a namieta, že sú arbitrárne, správny súd aj kasačný súd nesprávne právne posúdili vec a predmetné uznesenia a postup súdov v konaní nespĺňajú ani požiadavku na spravodlivý súdny proces.

8. Sťažovateľ vo vzťahu k napadnutému uzneseniu krajského súdu poukázal na to, že právna skutočnosť majúca za následok zánik funkcie starostu obce je vyhlásenie výsledku hlasovania obyvateľov obce, t. j. miestneho referenda, čo sa nestalo. Sťažovateľ v žalobe niekoľkokrát uviedol, že výsledky miestneho referenda nevyhlásil, a ako dôkaz č. 22 k žalobe priložil aj „*Vyhlásenie žalobcu zo dňa 17. 5. 2018 o okolnostiach a dôvode nevyhlásenia výsledkov*“. Toto tvrdenie nepoprel ani žalovaný, ktorý vo „*Vyjadrení k žalobe zo dňa 3.10. 2018*“ (dôkaz č. 13) konštatuje, že „*boli výsledky referenda oznámené vyvesením na dvere obecného úradu*“ a v ďalšom „*Vyjadrení zo dňa 9. 12. 2018*“ sa spýta, „*z akého dôvodu nezverejnil žalobca (v tom čase starosta obce Keť) výsledky referenda na webovom sídle obce*“. Správny súd všetky tieto skutkové tvrdenia zahrnul do odôvodnenia uznesenia, teda mal o nich vedomosť, napriek tomu bol toho názoru, že sťažovateľ neunesol dôkazné bremeno a nevyvrátil existenciu právnej skutočnosti majúcej za následok zánik funkcie starostu.

9. Napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu sťažovateľ vytýka arbitrárnosť a nedostatok dôvodov, pretože v odôvodnení uviedol, že sa plne stotožňuje s posúdením veci krajským súdom a so sťažnostnou námietkou sťažovateľa sa nevysporiadal. Súd sa podľa názoru sťažovateľa vôbec nezaoberal a nepreskúmal to, čo bolo jeho povinnosťou, rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci a nezaoberal sa postupmi, ktoré boli preukázateľne v rozpore so zákonom.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

10. Predmetom ústavnej sťažnosti je námietka porušenia základných práv sťažovateľa zaručených čl. 46 ods. 1, 2 a 3 a čl. 48 ods. 2 ústavy a práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru uzneseniami krajského súdu a najvyššieho súdu.

III. 1. K napadnutému uzneseniu krajského súdu:

11. Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany svojich základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným (všeobecným) súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07).

12. V rámci predbežného prerokovania návrhu na začatie konania ústavný súd dospel k záveru, že na preskúmanie napadnutého uznesenia krajského súdu bol príslušný na základe podanej kasačnej sťažnosti najvyšší súd, ktorého právomoc predchádzala právomoci ústavného súdu. Preto ústavnú sťažnosť sťažovateľa v časti, ktorou namietal porušenie svojich základných práv napadnutým uznesením krajského súdu, odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie.

III.2. K namietanému porušeniu označených práv napadnutým uznesením najvyššieho súdu:

13. Sťažovateľ vo vzťahu k napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu namieta nedostatok dôvodov vo vzťahu k jeho kasačnej námietke o unesení dôkazného bremena.

14. V úvode ústavný súd musí zdôrazniť, že jeho úlohou nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov (II. ÚS 193/2010). Do právomoci ústavného súdu v konaní podľa čl. 127 ústavy patrí kontrola zlučiteľnosti účinkov interpretácie a aplikácie právnych noriem súdmi s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Skutkové a právne závery súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňovateľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02, III. ÚS 271/05, III. ÚS 153/07). Uvedené nedostatky pritom musia dosahovať mieru ústavnej relevancie.

15. Ústavný súd preto svoj prieskum aj v tejto veci zameriava výlučne na zlučiteľnosť aplikácie dotknutých právnych noriem so základnými právami sťažovateľa, a to najmä s dôrazom na elimináciu svojvôle či arbitrárnosti rozhodovania.

16. V tejto súvislosti ústavný súd konštatuje, že nezistil taký výklad a aplikáciu relevantných právnych ustanovení, ktorých účinky by boli potenciálne nezlučiteľné s označenými právami sťažovateľa, pretože považuje kasačným súdom poskytnutú odpoveď na námietky sťažovateľa (citovanú v bode 6 tohto uznesenia) za ústavne akceptovateľnú. Z odôvodnenia napadnutého uznesenia sú zrejmé myšlienkové procesy, ktoré najvyšší súd k rozhodnutiu viedli. Vyvedené závery nemožno považovať za odporujúce procesnoprávnej úprave ani za nelogické, pretože sú vystavané na relevantných skutkových okolnostiach veci. Nejde teda o taký exces, ktorý by si vyžadoval zásah zo strany ústavného súdu.

17. Z uvedených dôvodov ústavný súd konštatuje, že medzi napadnutým uznesením najvyššieho súdu a označenými základnými právami sťažovateľa nezistil takú príčinnú súvislosť, ktorá by signalizovala možnosť vyslovenia ich porušenia po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie, a preto odmietol ústavnú sťažnosť ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

18. Nad rámec uvedeného považuje ústavný súd za vhodné uviesť, že tvrdené nedostatky v procese organizácie a vyhlásenia výsledkov miestneho referenda o odvolaní starostu boli spôsobené obštrukčným správaním starostu – sťažovateľa. Ak sa sťažovateľ v konaní dovoľával vyslovenia trvania funkcie starostu, pretože v dôsledku jeho vlastného správania nebolo možné napr. zverejniť výsledky miestneho referenda na webovom sídle obce, potom ide o také uplatňovanie práva, ktoré je v rozpore s dobrými mravmi a zároveň zjavným zneužitím práva, ktoré podľa § 5 ods. 12 SSP nepožíva žiadnu právnu ochranu. Uvedené platí zvlášť v situácii, ak sa volený zástupca obyvateľov obce spreneverí svojmu poslaniu natoľko, že namiesto realizácie vôle obyvateľov obce vyjadrenej v petícii a ochrany ich záujmov na výkone priamej demokracie koná zjavne vo svoj vlastný prospech. Za týchto okolností je podanie ústavnej sťažnosti viac ako povážlivé.

19. Keďže bola ústavná sťažnosť odmietnutá ako celok, stratilo opodstatnenie zaoberať sa ostatnými návrhmi sťažovateľa.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. novembra 2021

Peter Molnár
predseda senátu